

SAMETINGSVAL 2021

Jakt- och Fiskesamerna

LIKA RÄTTIGHETER TILL ALLA!

RÄTTIGHETER

Kära väljare.

Så var det dags för sametingsval igen. Den gångna mandatperioden har vi varit i opposition vilket inneburit att vår politik tyvärr har fått stå tillbaka. Det har varit fyra tunga år då frågor som ligger partiet närmast hjärta har stått stilla eller till och med gått tillbaka. Lika rätt till land och vatten för alla samer är en av dessa. I stort sett alla partier gick till föregående val med lovorden att de skulle föra en politik där alla samer var inkluderade i de rättigheterna som är kopplade till våra traditionella marker. Tyvärr behöver det inte innebära att dessa partier har några som helst krav på sig att uppfylla sina lovord utan kan köra precis vilken politik de vill. Och resultatet har visat sig nu. De styrande partierna har bara förhalat processen, vilket inneburit att vi som står utan rättigheter kommer allt längre från den rätt som faktiskt alla samer bör ha.

Det vill säga vår målsättning, att alla samer som står i röstlängden ska ha möjlighet att bli medlem i en sameby.

En annan viktig fråga som vi driver är att alla samer som blivit upptagen i sametingets röstlängd inte ska kunna bli överklagad. Att vara upptagen och därefter kunna bli ifrågasatt sin samiska identitet är bland det mest kränkande man kan bli utsatt för. Jakt- och Fiskesamerna kommer därför att under nästa mandatperiod att verka för att alla samer ska känna en trygghet och tillhörighet till det samiska samhället. Inte dela upp oss i olika grupperingar som innebär att vissa samer är bättre eller mer same än någon annan.

Vi går också till sametingsval starkare och mer förbered än någonsin. Vi har fler engagerade politiker och har rustat och förberett oss för att ta över den politiska ledningen efter valet.

Men vi vet också att om vi ska få igenom vår politik krävs att väldigt många stöttar oss i sametingsvalet 16 maj. Vi hoppas och tror att du är en av dem.

Håkan Jonsson
Ordförande

Josefina Skerk
Vice ordförande

Jakt- och Fiskesamerna skall verka för all samisk kultur med människan i centrum.

till alla

Det här vill vi uppnå 2021-2024

RÄTTSFRÅGOR

Samisk rätt vilar på urminnes hävd. Vi vill att alla samer på riktigt ska ha **rätt och möjlighet att nyttja land och vatten** i sina traditionella marker. Regeringen kommer att se över dagens föräldrade och diskriminerande rennäringslag. Vi verkar för att det blir en **ny och bättre anpassad samelag**, där alla samer ska ha rätt att nyttja land och vatten för sina näringar och sin kultur. Att ha möjlighet att jaga, fiska, hämta slöjdvirke och ha möjligheten att renovera eller bygga en byggnad på sina förfäders mark ska vara en självklarhet. Sametinget bör bli den myndighet som **förvaltar och fördelar de samiska rättigheterna**. Alla samer ska ha fri färdsele rätt i sina hemområden.

SAMETINGET - MYNDIGHET OCH FOLKVALT ORGAN

Sametinget måste få besluta om frågor som berör oss samer. Det innebär ett **samiskt självbestämmande** som berör samiska frågor. En konsultationsordning för att ge samerna större rätt till delaktighet i beslutsprocesser ska fastställas. Det innebär att regeringen, myndigheter, landsting och kommuner ska vara **skyldiga att konsultera företrädare** för det samiska folket innan man fattar beslut i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Sametinget ska vara den part som ska konsulteras som **företrädare för det samiska folket**, men i ärenden som kan få särskild betydelse för en sameby, en samisk organisation eller annan grupp samer krävs det även att dessa konsulteras.

*Alla samers lika rätt är vårt mål. Kan vi uppnå detta?
- Ja, din röst gör det möjligt.*

SAMETINGETS RÖSTLÄNGD

För att bli antagen i sametingets röstlängd bör vi ha samma regler som i Norge, det vill säga att man kan hänvisa sitt **släktskap tre generationer** bakåt i tiden. Ingen som blivit antagen i röstlängden ska kunna bli överklagad.

UPPRÄTTELSE

Arbetet med att etablera en sanningskommission ska fortsätta. Sanningskommissionen ska en gång för alla **göra upp med de oförrätter** som det samiska folket drabbats av. Alla samer som vill vara med och berätta sin och sin familjs historia ska få göra det och få upprättelse.

Jakt- och Fiskesamerna skall verka för en hållbar, rättvis och demokratisk utveckling i den samiska politiken

SPRÅKET

Kraftfulla satsningar på **fler lärare** i alla samiska språk samt **stipendium** till de som läser samiska. Vi vill förändra lagstiftningen och öka resurserna så att fler samiska barn och vuxna kan få undervisning i och på samiska. Alla samer ska ha möjlighet att **studera samiska** under ett år, och ha ersättning för förlorad inkomst.

KULTUR

Det ska finnas stöd för att äldre samer ska kunna vidareförmedla sin traditionella kunskap till yngre generationer. **Sametinget ska vara fokalpunkt**, och ha ansvaret i Sverige för samisk traditionell kunskap. En stark kulturpolitik med bättre ekonomiska förutsättningar för samiskt kulturarbete som musikproduktion, litteratur, film, foto och slöjd.

En samisk nationalscen ska vara etablerad, för att den samiska teatern ska få högre status, bredare repertoar och att fler ska ha möjlighet att ta del av samisk teater.

Sametinget tar över ansvaret för **det samiska kulturlandskapet** och kulturarvet från andra institutioner och myndigheter.

HÄLSOFRÅGOR

Det samiska hälsocentret ska vara på plats för att **förbättra samisk hälso- och sjukvård**. Den psykiska hälsan måste hanteras effektivare för att förebygga ohälsa.

Sametinget samt samiska organisationer måste få större förutsättningar att informera och vara en part i den processen.

BARN OCH UNGA

Sametinget ska ha resurser så att det finns stöd för generationsväxling. **Sametingets ungdomsråd** ska få större möjligheter att delta i beslutsfattande. Sametingspartierna ska erhålla medel för att få **fler unga att engagera sig** i politiken.

IDROTT

Den samiska idrotten ska få bättre ekonomiska förutsättning så att ungdomarna i högre grad kan utöva idrott och delta på idrottsarrangemang. **Samernas idrottsförbund, SSIF**, samt det samiska fotbollsförbundet **FA Sápmi** ska få bättre förutsättningar för att stimulera och **öka utövandet av samisk idrott**.

EXPLOATERINGAR

Exploateringar i de samiska områdena **ska undvikas** till förmån för samiska näringar och kultur. Sametinget, samebyar och alla berörda enskilda samer ska ha **större inflytande** i frågor som rör land och vatten, bland annat vid exploateringar. Sametinget ska vara

den **självklara företrädare för det samiska folket** i frågor som rör exploateringar. Inträngsättningar ska vara alla drabbade samer tillgodo. Alla berörda samer bör kunna **ses som sakägare** vid exploateringar, samt med rätt att överklaga. Men ingen förlorad samisk näring eller kultur på grund av exploateringar går att ersätta med pengar.

SAMISKA NÄRINGAR

Alla samiska näringar **ska värderas lika** och ha samma stöd och möjligheter att bedrivas och utvecklas. De samiska näringsidkarna ska ges **ökat stöd och möjligheter** till sin försörjning. Det så kallade startstödet till nyetablerade renskötare ska uppgraderas och även gälla de andra traditionella näringarna, såsom jakt, fiske, gårdsbruk, slöjd, turism och musik med mera. Sameslöjden ska ligga under sametinget och inte under nämnden för hemslöjdsfrågor. Det skulle ge oss större möjligheter att **utveckla slöjden** och förbättra sametingets möjlighet att stötta slöjdarna. Bestånden av rovdjur ska hanteras så att rennärigen **inte ska behöva tolerera** ett rovdjurstryck på mer än 10 procent. Sametinget ska ha ansvaret för **rovdjursförvaltningen** i renskötseområdet. Det ska skapas bättre lösningar för att **minimera trafikdöd av ren** längs vägar och järnvägar. **Gamla renmärken** som staten preskriberat, ska kunna återupplivas.

JÄMSTÄLLDHET OCH HBTQ+

Lika rätt och möjlighet till att bedriva näringar och upprätthålla sin kultur ska vara en självklarhet. **Ingen ska heller kunna diskrimineras** eller minimeras på grund av kön eller läggning. Alla kön ska åtnjuta samma respekt och värde.

INTERNATIONELLA DEKLARATIONER OCH KONVENTIONER

Sverige måste **implementera de deklARATIONER OCH KONVENTIONER** som Sverige undertecknat.

EN NY RENSKÖTSELLAGSTIFTNING – DET SAMISKA FOLKETS RÄTT TILL RENSKÖTSEL, JAKT OCH FISKE

Under 2021 har regeringen aviserat att de ska påbörja en utredning med målet att utreda konsekvenserna av det så kallade Girjas målet. Eftersom alla samer innehar renskötselrätt grundad på urminnes hävd anser vi att följande ska uppfyllas.

- alla samer ska kunna bli medlem i en sameby
- alla samer ska ha rätt att jaga och fiska inom den sameby de tillhör
- alla samer ska ha rätt att uppföra eller renovera en byggnad på mark som förfäderna brukat
- skogssameutredningen uppdateras och implementeras i den nya lagen
- sametinget ska vara myndighet för de samiska rättigheterna

NÅGRA AV VÅRA KANDIDATER

HÅKAN JONSSON

Ålder: 61 år
Bor: Sorsele
Yrke: Lärare
Intressen: Jakt, fiske och friluftsliv
Driver: Att alla samer ska värderas lika och att rätten till land och vatten är en folkrätt och inte en näringsrätt. Att vi får en ny lagstiftning som utgår från att vi är ett folk. Individens rätt att nyttja de samiska rättigheterna är en grund för att upprätthålla traditionell kunskape.

VERONIKA HÅKANSSON

Ålder: 48 år
Bor: Storuman/Luspie
Yrke: Redovisningsekonom
Intressen: Friluftsliv, resor och att läsa böcker.
Driver: Att staten ska ta sitt ansvar och ger oss samer upprättelse. Samernas situation idag är ett direkt resultat av koloniseringen och diskriminering av staten. Fördomar och rasism har varit återkommande i vår historia. Regeringen har ett ansvar att lösa de problem de bidragit till att skapa.

STEN VÄLITALO

Ålder: 57 år
Bor: Jukkasjärvi
Yrke: Industrimontör
Intressen: Jakt och fiske
Driver: Alla samers lika rätt till att nyttja land och vatten. Demokrati i det samiska samhället.

DANIEL HOLST

Ålder: 26 år
Bor: Stuehkie/Stockholm
Intressen: Jakt, friluftsliv och basketboll
Driver: För mig är det viktigt att alla samiska barns rätt till sitt språk och sin kultur säkerställs. Det finns alldeles för många exempel idag där svenska institutioner direkt motverkar lärande och användande av samiska språk och samisk kultur. Jag brinner också för repatrieringsfrågan, att alla kvarlevor och kulturella föremål skall återbördas till det samiska folket.

Se mer om våra kandidater på

som vill föra din talan

JOSEFINA SKERK

Ålder: 34 år
Bor: Hattfjelldal, men hjärtat är hemma i Giertsjaur
Yrke: Chef på samiskt kulturcenter
Driver: Att splittringen och uppdelningen av samer ska försvinna, både mellan oss och den i statens lagar. Att det är okej att inte passa in i bilden av "vad en same ska vara". Vi är starkare tillsammans. Jag brinner för språkfrågan, att barn och vuxna ska kunna återta, använda och utveckla sitt språk. Frågan om respekt för samiska markrättigheter är också viktig för mig.

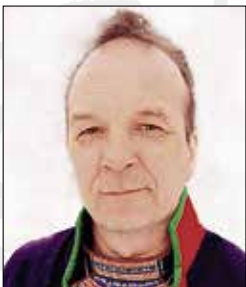
MONA PERSSON

Ålder: 53 år
Bor: Arjeplog
Intressen: Jakt, fiske, friluftsliv och samiska rättigheter
Driver: Kulturpolitiska frågor. Vi behöver en renodlad kulturpolitik, där de medel som finns kommer det samiska folket tillgodo, i form av litteratur, teater, musik, konst, festivaler och andra kulturyttringar. Föreنا folket trots olikheter i etnicitet, språk och kultur.

MARITA GRANSTRÖM

Ålder: 63 år
Bor: Indal
Yrke: Enhetschef, Ordförande i samisk riksorganisation
Intressen: Trädgård och hantverk
Driver: Vi är alla lika viktiga, var vi än bor. Jag är engagerad i frågor som rör samisk kultur som slöjd och hantverk men också frågor för urbana samer. En annan viktig fråga är att barn och ungdomar ska ha rätt till sin kultur och språk oavsett var de bor i Landet. Trots att många kommuner blivit samisk förvaltningskommun så har det inte blivit någon större skillnad för samerna i dessa kommuner.

LARS JONAS JOHANSSON

Ålder: 53 år
Bor: Tärnamo
Yrke: Egen företagare Rensköttsel/turism och musiker.
Intressen: Jakt, fiske, friluftsliv, renarna och slöjden
Driver: Att bevaka våra gemensamma samiska ägarintressen till renskötselrätten.

Vill du veta mer om oss?

Jakt- och Fiskesamerna

Strandvägen 36, 924 32 Sorsele

Tel. 070-372 10 10, 070-582 21 21
info@jaktochfiskesamerna.se

Eller besök vår hemsida
www.jaktochfiskesamerna.se

Bli medlem – enskild medlem 100 kr, familj 150 kr
sätts in på bankgiro 5368-4825

PS! Glöm ej att uppge namn och adress samt
eventuellt antal familjemedlemmar.

www.facebook.com/jaktochfiskesamerna